

Nr. 9. Zettortdeenâ imâ Merza 1834.

U s f a u f f c h a n a .

Deh; ta prawjantes Kommissiõehra kunga (kam labbibu sagahdaschana uswehleta) von Kutusoff wehleschana, tohp wiffi muischneeki ka arri semneeki Kursemmes gubernementê, — ar to sinnu, ka augstais Krohnis preeksch ausu-putraimeem diwi rublus desmit kapeikus sudraba naudas par puhru apshla — usfaukti: lai tahdus putraimus us Leepajas un us Wentespils ohstu, lai woi dauds woi mas buhtu, peewestu. Leepaja Kommissiõehra Zirgens kunga prikastschiks, ar wahrdu Funtikoff, un Wentespilli Kommissiõehra Jurkewitz kunga prikastschiks, ar wahrdu Tschura-koff preeksch katru tam Krohna magasibnam peewestu teesu ausu-putraimu, 2 rublus 10 kapeikus par puhru paschâ magasihnâ un ar schtisthu naudu aismaksahs.

Zelgamâ, IItâ Webruar 1834.

(Nr. 1005.)

Kursemmes Ziwihl-Guberneers C. von Brewern.

Sinna par akmin-ohglu dohbehm.

Semmes-lohdes eefschâs wiffadus nedwaschus ¹⁾ raddijumus atrohd, prohti, semtus ²⁾, fahlejus ³⁾, dedselus ⁴⁾ un warrus ⁵⁾. Zittus no teem dedseleem par akmina-ohglehm nosauz. Akmina-ohgles, jeb mell-ohgles naw pahrmihjamas ar bruhn-ohglehm: akmin-ohgles fadedsinatâs atstahj pelnu = weetâ wirreflus kâ smehdes wirrefli; bet kad bruhn-ohgles fadedsina, tad pelni, gandrihs kâ no makas, paleef. — Akmin-ohgles atkal sawâ star-pâ daschu = daschadas. Zittas pelleht = melnas,

stipraki nespihd, kâ waffi, gauschi zeetas, luhsums winneem us to wihsi, kâ lehlu kaschohks ^{*)} straipihts; schahs teef Kennel-ohgles dehwe-tas, par wiffahm labbakas zeenitas un wiff-wairak pee Wenteschster-pilsehtas Englenderu-semmê atrastas. Zittas sammtu melnas, spihgulo un pehrwi — kad grohsa — pahwehrsch; schahs spihd-ohgles jeb rupp-ohgles tohp dehwe-tas un Englenderu-semmê pee Witeh-w'n pilsehtas, bet arri pa wiffu Wahzemmi, wiff-wairak pee Ahkenes un Eschweiler-pilsehtas, arri Glesieru- un Baiëru-walsti, pee Ilmenawas, Zibringeru-walsti, un Wengeru-semmê atrastas. Tad wehl diwejadâs akmin-ohgles. Pikk-ohgles jeb melnais shtars, no ka westes-pohgas tohp dreijatas, un soh dre-wejes jeb ruhfa-ohgles, ar kurreem palaikam rakstih warr. Arri schahs abbas Wahzemmê un Skottu-semmê atrohd.

Ahkenes turumâ, pee Bardenberga-zeema laudis jau fenn laifôs semmes-appalschâ atradde akmina-ohgles no tahs augscham pee-

¹⁾ nedwasch, kam naw dschwiba.

²⁾ semtu ir tahdi nedwaschi raddijumi, kas ugguni woi pawiffam nepahrwehrsahs, woi par glahsi un wirrefleem paleef, bet nekad ar leesmu nedegg; prohti: mahli, smiltê, akmini u. t. j. pr.

³⁾ fahleji ir tahdi, kas ugguni woi pawiffam subd, woi par glahsi paleef, bet ari nekad ar leesmu nedegg; prohti: fahls, salpeters, mellumafahles u. t. j. pr.

⁴⁾ dedseli, kas ar leesmu degg; prohti: shtars, schwele, schihdu pikis u. t. j. pr.

⁵⁾ warri, kas ugguni kuhst; prohti: selts, sudrabs, swins, dsels u. t. j. pr.

^{*)} lehlu = kaschohks; wahzift: die Gehäuse der Schnecken und Muscheln.

minnetas sortes, fo rupp=ohgles fauz. Tahs Bardenberga ohglu = dohbves gauschi isdewigas; jo, jo dsillaki razzeji kapp, jo plaschaki tee ispleh-schahs, jo wairak tee atrohd un tadehl to dohbju pulks un katrai faws uswahrds, lai nesamaifa woi nepahrmij' fauzoht weenu ar ohtru-treschu. ¹⁾ Dohbju-rakschana ar leelu apmannischanu ja-darra, zittabi tschastam ²⁾ wiss fakriht pilns un razzejus bedd semmes-eefschas. Zhpaschi mahziti gudri kungi tabdeem dohbves = darbeem, fo wahz=walloba „Bergwerk“ fauz, un fo latwee-schu walloba warretu: „eefsch=semmes-darbu“ dehweht, par uslubhotajeem. Semmes eefschas pehz fawadas sinnaschanas tikkai pa gangeem tohp israktas un tahs weetas, kas dsihwas pa-leef, teef ta isredsetas, lai winnas tahm semgais-mas welwehm un pagrabbem par atstutti deen.

Weena no schahm dohbbehm irr wahziffi: „die welsche Kohlengrube“ jeb Italistis ohglu = gangis nosauzama. Schinni gangi 13ta Janwara f. g. wairak ka 70 strahdneeku bija eefschupuschi, tur, ka arweenu, ohgles raft. Gaisa patlab-ban wehtra plohsijahs ta, ka ta uppe, kas tur naw tahlu, breefnigi sahze pluhst, dambi, kas dohbves un uppes starpa, isplehse un dohbve eegah-sehs. Weenpatsmit no scheem wihreem tuhlu isglahbahs. Teem zitteem wehl gallu nesinn. Gan leels pulks lauschu atskrehje glahbt, gan waldischana deenu-nakti neaprimmufi gahdaja, ka winneem tiftu lihdsasch pakkal rakts, uh-dens no dohbves ispumpehts, jauns dambis uh-denam prettim stahdihts: tatschu lihds scho baltu deenu mehhs wehl ne = effam to preezigu wehsti dabbusch, tee glahbschanas = bedres = razzeji effoht winnus panahkuschi. Laikam, ja naw Ahkuschi (jo tas gan warretu buht, kad stipra semmes = fahrtam tam dohbju = eelohkam, fur tee strahdneeki tai brihdi bija, preekscha aisrittufi,

¹⁾ ohtru-treschu aizinahst, wahziffi: mehrere herbeirufen; ohtram = trescham stahstibt, mehreren erzahlen u. s. w. Daudseem stahstibt, heist: vielen erzahlen, wahrend ohtrs-tresch eine geringere und gleichsam zwischen Einheiten eingeschlossenen Menge andeutet.

²⁾ tschastam, tas irr nejauschii.

kas uhdeni nowalda), tad woi nosmohkuschi, woi jau badde mirruschi. — 20ta Janwara wehl nebija atrastii. Pawissam 63 wibri meflejami; no scheem 34 apprezeti un behrnu tehwi. — 21ma Janwara, waktara pulsten feschds glahbschanas = dohbve jau 80 pehdas dsilla bija. Pahrmettu leelu kawekli pee scha darba darrija wezzi ohsola balki, ar fo wezds laikds tee gangi, kas pehzlaika nebruhkejoht fakrittufchi, bijuschi isbuhweti ka akka-firrohbbs; schee ohsola = balki leekahs effam 300 lihds 400 gaddus appaksch semmes. Winus aisffappeht, naw lehia, bet katrumehr gauschi bailiga leeta, jo zitta weeta winni ween bes kahdas zittas atspaides tahs wakligi gulloschas semmes-fahrtas atstutte. Bet tai uhdena peepuhsta dohbve, wissai pumpechanai un smelchanai par spihiti, lihds tam peeminnetam laikam uhdens nekrittahs, bet weena kapp-schana kahpe. U. W. Ufers.

Teesas flubdinachanas.

Us pawehleschanu tahs Keiserikas Majesteetes, ta Patwaldineeka wissas Kreemu Walsts 10. 10. 10., tohp no Tukkumes aprinka teefas, — pehz to ka tas nomirris pee Jaun-Sahtenes dsimtmuischas ka semmes strahdneeks peerastihst bis Ansa Dreyman, dehl apgawoschanas par sawahm Krohna dohschannahm weenu no ta Moriz von Fellersahm, Zelgawa 30ta Juni 1830. par 95 rubleem fudr. naud., fo tas tam no deenesta lohnes parrada palizzis, norakstiu naudas sismi pee Jaun-Sahtenes muischas waldischanas bij nolizzis, bet schi muischas waldischana to naudas sismi, bes fo no tahs fo pagchretu, scheid atfuh-tijusi, ka ta teem ihsteem mantineekeem ka nelaika taptu atdohta — tee mantineeki ta Ansa Dreyman zaur scho sinu usfaukti un preekscha aizinati, lai lihds 10to April f. g. schahs aprinka teefas preekscha nahst, un, ka peederrigs, parahda ka winni tee ihsti un taifni mantineeki ta pascha irraid, un tad to wirspeeminnetu naudas sismi ka sawu peederrunu pretti nemm.

Tukkumē, 8ta Webruar 1834. 2
(L. G.) L. v. Kleist, aprinka sohgis.
(Nr. 194.) Sekretehrs Paul.

Us pawehleschanu tahs Keiserikas Majesteetes, ta Patwaldineeka wissas Kreemu Walsts 10. 10. 10., tohp no Tukkumes aprinka teefas wissi tee, kam kahdas taifnas prassischanas no tahs atstahstas mantas ta

nomirruscha Duhres pagasta teefas ffrühwera Karl Zorn buhtu, zaur scho sinnu usäizinati un safaukti, lai to lihds 5tu April f. g. scheidt peemeld un parahda, ar to pamahzischanu, fa wiffas tahdas prassischanas fas lihds to noliktu termihnu nebuhs peemeldetäs, wehlaki netaps peenemtas, un teem prassitajeem buhs jazeesch kluffu. To buhs wehrä nemt!

Zukfume, 5tä Webruar 1834. 2
(L. S.) L. v. Kleist, aprinka fohgis.
(Nr. 186.) Sekreters Paul.

Us pawehleschanu tahs Keiserfiktas Majesteetes, ta Patwaldinecka wiffas Kreewu Walfs 2c. 2c. 2c., tohp no Zukfumes aprinka teefas wiffi tee, kam kahdas prassischanas no tahs atstahdas mantas ta nelaika Jaunaepils muischasfunga Georg Peter Meier buhtu, zaur scho sinnu usfaukti un preeschä aizinati, lai sawas prassischanas pee ta nelaika atstahdas mantas scheidt peemeld un peerahda lihds 29to Merz f. g. ar to pamahzischanu, fa tee fas sawas prassischanas lihds to wirspeeminnetu termihnu nepeerahdihs, wehlaki wairs netaps ar tahm peenemti, un teem buhs jazeesch kluffu. To buhs wehrä nemt.

Jslaisf Zukfumes aprinka teefä, tanni 29tä Janwar 1834. 2
(L. S.) L. v. Kleist, aprinka fohgis.
(Nr. 142.) Sekreters Paul.

No Kalnazeemas pagasta teefas tohp wiffi tee, kam kahdas parradu prassischanas no teem nomirruscheem fainneekem Ansu Kulla un Kasparu Nutrina buhtu, usäizinati, lai tee wisdwehlaki lihds 21mo Merz f. g. pee schihß pagasta teefas peeteizahß, jo wehlaki neweens wairs ar sawahm prassischananam netaps peenemts. Turklacht arri tohp sinnamß darrihß, wiffi, fas teem wirsminneteeem fainneekem fo parradä buhtu, lai tee tanni minneta deenä scheidt peeteizahß, zittadi tee ar dubbuktu makfu taps aplikti. To buhs wehrä nemt.

Kalnazeemas pagasta teefa 20tä Webruar 1834. 3
Joh. Uhdre, pagasta wezzakais.
Nott, pagasta teefas ffrühweris.

No Dohbeles pagasta teefas tohp wiffi tee, kam kahdas parradu prassischanas pee ta Jaun = Seffwas fainneeka lihblandu Kahrla buhtu, fas sawas mahjas nobewis, usäizinati, us to 1mu April pee schihß pagasta teefas ar sawahm prassischananam un winnu peerahdichananam peeteiktees, ar to pamahzischanu, fa wehlaki neweens wairs netaps peenemts.

Dohbeles pagasta teefa 7tä Webruar 1834. 1
(S. W.) C. Blumenfeldt, pagasta wezzakais.
(Nr. 136.) L. W. Ewertß, pagasta teefas ffrühweris.

Tee Seffihles pagasta lohzecki, no wihrischu un no feewischu kahrtas, fas taggad woi ar woi bes passedgrahmatahm ahra no scha pagasta usurras — tohp zaur scho sinnu no Seffihles pagasta teefas usäizinati, lai wisdwehlaki lihds 28to Webruar, dehl usnemshanas un peerakstischanas eefsch jauneem dwehfeldu rukleem scheidt peemeldahß, jo zittadi tee taps par behgleem turreti, un tohs newarrehß eefsch teem jauneem dwehfeldu rukleem eerakstih.

Seffihles pagasta teefa 14tä Webruar 1834. 1
+++ Difle Jannis, pagasta wezzakais.
J. Hank, pagasta teefas ffrühweris.

No Wisseles pagasta teefas tohp wiffi pee Wisseles muischas peederrigi pagasta lohzecki, fas ar passedgrahmatahm zittur dshwo, usäizinati, lai tee wisdwehlaki lihds 15to Merz, dehl tahs jaunas dwehfeldu rukku usnemshanas, scheidt peeteizahß, zittadi tee fa pasudduschi un behgli tur eerakstiti taps; — fa tad arri ikkats to wehrä lihß, kahda gruhta atbildeschana un strahpe par peeturreschanu un flehpschanu tahdu zilwefu nolikta irr.

Wisseles pagasta teefa 1mä Webruar 1834. 2
(S. W.) +++ Rikke Pehter, pagasta wezzakais.
(Nr. 8.) Ernst Bauer, pagasta teefas ffrühweris.

Preesch kahda laika pee ta dsimtas listeres muischas fainneeka Pölke, weena masa bewra kehwe, lihds 4 gabdus wezza, ar mellahm krehpehm, mellu asti, un kurrai arridan tas gals no kreifas aufs nogreests irr, peeclihdusi. Tas, kam schi kehwe peeberr, tohp usäiznahß, lai to prett ehdimaschanas makfas atlihdsnashanu, feschu neddelu starpä no appakshrakstias deenas, prohti lihds 8tu Merz f. g. pee schihß pagasta teefas pretti nemni; jo zittadi schi kehwe pehz scha laika tanni peeminnetä deenä, pagasta lahdei par labbu, uhtropé taps pahrohta.

Wezzapilles pagasta teefa 25tä Janwar 1834. 1
+++ Kalneneek, pagasta wezzakais.
(Nr. 17.) Ernst Lemcke, pagasta teefas ffrühweris.

Zittas flud dinaschanas.

No tahs muischas waldischanas un pagasta teefas to dsimtu muischu Stuhresmuischä, Springesmuischä un Naudesmuischä, Zukfumes aprinka, tohp wiffi tee pee tahm wirspeeminnetahm muischahm peerakstiti pagasta lohzecki, no wihrischu un feewischu kahrtas, fas ar woi bes passedgrahmatahm no schahm pagastahm usdeenestu islaisi, fa arri tee, fas zittas pagastis eegahß

Juschki, bet pabrraftsichanas ruktòs naw eelikti un sawas Krohna un magasihues nodohschanas naw mafajuschki, tohp aizinati, wiswehlaki lihds 28to Webruar f. g. bes saweschanas pee saweem pagasteem peeteiktees, fa tohs tannis jaundis rewisiones ruktòs warretu eerakstibt, un kad tur nepeetiklees, tad tee par isbehgufcheem taps eesihmeti.

Stuhresmuischâ, 3schâ Webruar 1834. I

Wissi pee Wikstes muischas pagasta peerakstiti zilweki tohp zaur scho sinnu saazinati, lai tee wiswehlaki lihds 1mo Merz f. g., dehl tahs usnemshanas eeksch teem jauneem rewisiones rutkeem, schein peeteizahs, jo zittadi tee no scheem jauneem rewisiones rutkeem taps isflebgiti.

Wikstè, 29tâ Janwar 1834. I
(Nr. III.) La muischas waldischana.

No Willkales muischas waldischanas tohp wissi pee scha pagasta peederrigi pagasta lohjekli, kas taggad us atlaischanas sihmehm ahra no scha pagasta usturrahs, zaur scho sinnu usazinati, lai wiswehlaki lihds 8to Merz f. g., dehl peerakstischanas eeksch astota dwehsefu ruktâ, Willkallè peemeldahs.

17tâ Webruar 1834. I
Willkales muischas waldischana.

No Weesenes muischas waldischanas tohp wissi pee scha pagasta peederrigi semneeku pagasta lohjekli, ka arridsan pee tahs paschas fa brihwi semmes strahdneeki peerakstiti zilweki, kas taggad us atlaischanas sihmehm ahra no scha pagasta usturrahs, zaur scho sinnu usazinati, lai wiswehlaki lihds 8to Merz f. g., dehl peerakstischanas eeksch astota dwehsefu ruktâ, Weesene peemeldahs.

17tâ Webruar 1834. I
Weesenes muischas waldischana.

No Gulbenes dsimtsmuischas waldischanas (Zlufstes aprintâ) tohp wissi pee scha pagasta peerakstiti zilweki, kas lihds schim dehl peerakstischanas eeksch teem jauneem rewisiones rutkeem schein naw peemeldejschees — pamahziti, lai, ja negribb skahde un strahpè kluht, lihds 8to Merz f. g. schein peeteizahs un sawas Krohna dohschanas aismaksa.

Gulbenè, 8tâ Webruar 1834. 2
La muischas waldischana.

Wissas gohdigas muischu-waldischanas, kurru nowaddòs pee Dsirres muischas pagasta peederrigi semneeki taggad usturrahs, tohp usazinati, lai schohs laudis — bes teem, kas 1826tâ — 1829tâ un 1833schâ gaddâ tappe pahrrakstiti — tschetru neddelu staryâ no tahs appaktschrafsitas deenas, schein peestelle, un tohs ne zittadi, ka us parahdischanahm, fa tee jaund rewisiones ruktâ usnemti pee few zrest; jo zittadi itweenam pagastam, zaur kurra wainu kahds zilweks nepeerakstihst paliktu, ta sinnama atbildeschana buhs jadohd.

Dsirres muischâ, 27tâ Janwar 1834. 2

Wissi lihds schim pee Kulbigas pilsklauschu pagasta peerakstiti dsimti laudis ta nelaika manariktera funga Erdmann von Ganzlauw, kas wehl naw littufshees preeksch to jaunu rewisioni peerakstitees, tohp usfaukti, lai wiswehlaki lihds 15to Merz f. g., ar skaidrahm parahdischanas sihmehm par sewi un saweem peederrigem, pee ta appakschâ ar wahrdu rakstita weetneeka to mantasnebejuru ta nelaika manariktera funga Erdmann von Ganzlauw, eeksch ta presidenta funga von Derschbau namma, palles eelâ, Nr. 77, peemeldahs, kur tee tahs wajadfigas sinnas par sawu peerakstischanu dabhuhs.

Jelgawâ, 19tâ Webruar 1834. 3
Dberhofgerichtsadvokat Theodor von Sacken.

19tâ Merz f. g. taps Duhres muischâ weens sirgè, ratti, un daschadas mahju leetas teem wairaksohlidameem uhtropè pahrdohstas.

Preeksch kahda laika man baltè putnu-funs, ar weenu dseltenu un weenu dselten un balti raibu aufi paklibis. Kas man, jeb tam Dberhofgerichtsadvokat Schulk fungam Jelgawâ taifnu sinnu dohs, kur schis funs taggad irraid, labbu patejibas mafu dabhuhs.

Klihwes muischas mescha funga Weichtner.

Nr augstakas teefas wehleschanu tohp sinnamè darrihts, ka Dohbeles meestâ tas tirgus, kas zittahrt us 23schu deenu April mehnescha friht, ohtra leeldeenas swehtku deenas deht, schinni gaddâ tanni 25tâ April noturrehts taps.

Dohbelè, 25tâ Webruar 1834. 3
Dohbeles meesta preekschneeks E. Kupffer.

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes: Hofraht von Braunschweig, graphm. pahrluhfotais. No. 95.